

Beste mensen,

Bedankt dat jullie zich bezighouden met deze materie om de wetten steeds te proberen te verbeteren. En wat fijn dat jullie om inbreng vragen! Hopelijk kun je hier wat mee.

In 2003 ben ik bekende donor geweest, officieel bij een ziekenhuis. De volgende vragen moest ik invullen: leeftijd, lengte, gewicht, postuur, haarkleur, haarstructuur, oogkleur, haaren oogkleur van beide ouders, etnische achtergrond, studie/opleiding, hobby's, sport, of je betaald werk doet of arbeidsongeschikt bent, in welke sector je werkt, of je gelovig bent opgevoed, of je belijdend gelovig bent, wat je burgerlijke staat is, of je een levenspartner hebt en of je samenwoont, wat de leeftijd en geslacht van je kinderen zijn, of je in de toekomst kinderen wilt en of je daarover twijfelt, wat je motivatie is om je als spermadonor aan te melden. Daarnaast een vrije tekst met een zelfomschrijving, en 28 meerkeuzevragen over persoonlijkheidskenmerken.

Desgevraagd werd mij verteld dat het belangrijk is voor de kliniek om te weten wat de kleur van haar en ogen van mij en mijn ouders zijn, en mijn etnische afkomst, zodat de kliniek mijn sperma kon 'matchen' niet alleen met de moeder maar ook met de eventuele partner van de moeder. Ik werd ingedeeld in de groep 'Oost-Europeanen' om te matchen met wensouders met een 'Oost-Europeaans' afkomst.

Een paar jaar geleden had ik echter een medewerker van die kliniek aan de lijn, die me liet weten dat de kliniek niet matcht op fysieke kenmerken. Elders hoorde ik dat dit juist wel het geval is, met als argument dat een kind dat er heel anders uitziet dan zijn ouders eerder kan worden gepest op school of zich meer een buitenstaander voelt van het gezin.

Hoe een kliniek tot de 'matches' komt tussen het sperma van donoren en de wensouder(s) is mij volkomen onduidelijk, maar het lijkt erop dat één of meerdere medewerkers van klinieken deze keuze maken zonder veel toezicht en in elk geval zonder transparantie van het beleid.

Om te voorkomen dat de matching tussen sperma en wensouder(s) een element van discriminatie op basis van fysieke of sociale kenmerken met zich meebrengt, stel ik voor dat u dit onderwerp onder de loep neemt en daar wet op maakt, voor zover dat er nog niet is. Want, vindt u het aan de ene kant ook niet discriminatiebevorderend om stelselmatig en zonder goede toelichting of keuze, te matchen op fysieke (of sociale) kenmerken? Je beaamt hiermee dat kleur er toe doet. Willen alle wensouders dat? Willen alle donorkinderen dat? En, misschien ook niet onbelangrijk, willen alle donoren dat, en wil onze maatschappij zo iets wel? Aan de andere kant kan ik me goed voorstellen dat een wit kind van zwarte ouders (of andersom) ook niet helemaal de bedoeling is voor veel mensen, waaronder mensen die kunstmatige inseminatie/donorschap geheim willen houden, wat echter indruist tegen de rechten van het kind.

En wat vindt een donor ervan, om bij alle donorkinderen die om contact vragen, te worden herinnerd aan c.q. ondergedompeld in zijn etnische afkomst? Vind ik het straks wel leuk als donor, als alle donorkinderen die contact opnemen, Oost-Europese ouders hebben net als ik? Dat is heel persoonlijk en zou dus ook gevraagd kunnen worden, in elk geval aan de wensouders voor de bevruchting, liefst ook aan de donoren voordat ze hun zaad doneren.

Misschien kunnen de wensouders, voor zover dit nu niet mogelijk is, zelf bepalen of ze 'random' donorsperma wensen, of gematcht (en dan op welke kenmerken)? Misschien kan het beleid in elk geval transparant gemaakt worden en gepubliceerd worden in gewonemensentaal (=B1, zie <https://www.bureautaal.nl/eenvoudig-nederlands-26>). Ik begrijp dat het over iets anders gaat dan deze wetwijziging, maar gezien het belang kan aan dit punt misschien toch met enige spoed worden gewerkt?

Verdere suggestie:

Overweeg om al eerder dan wanneer een donorkind 16 jaar is om contact op te kunnen nemen met de donor, als de ouders dat wensen, en al eerder dan op 12 jaar al wat gegevens op te vragen. Maak er niet een geheimzinnig spel van. Van autorijden, scooter rijden en alcohol weten we dat daar een leeftijdsgrens aan zit in verband met veiligheid en gezondheid. Maar dat mag niet zo zijn als het gaat over nieuwsgierigheid naar identiteit en komaf. Dat is een levenslang ontwikkelingsproces waarin voor een kind/mens geen leeftijdsregels zouden mogen gelden als het gaat om kennismaking met een donor, maar mogelijkheden voor wel of geen kennismaking op maat worden gemaakt. En vergeet niet de groep kinderen (en wensouders) die geen interesse heeft in de donor. Door de leeftijdsgrens in de wet krijg je een effect van 'nu mag het, nu moet ik daar gebruik van maken'. Terwijl de overheid deze beslissing mijns inziens zo min mogelijk zou moeten beïnvloeden.

Samengevat: overheid, maak in de wet meer gebruik van 'shared decision making', regel dat er naar de wensen van ouders, kinderen en donoren gevraagd wordt, regel de grenzen en mogelijkheden in plaats van het bepalen van one size fits all.

Met dank voor jullie inzet, veel succes gewenst met het verdere schrijven van de wet,
Vriendelijke groet.